

Luxembourg, 2024. október

2023. évi éves jelentés az uniós költségvetésről: a 10 leggyakrabban feltett kérdés (GYIK)

1. Milyen feladatot lát el az Európai Számvevőszék az Unió beszámolóját illetően?

Minden évben **ellenőrizzük az Unió konszolidált beszámolóját, és véleményt nyilvánítunk** arról a három kérdéssel, hogy megbízható-e a beszámoló, illetve hogy az uniós bevételek beszedése és a kifizetések teljesítése a szabályoknak megfelelően történt-e. Ezek az ellenőrzések képezik **megbízhatósági nyilatkozatunk** alapját, amelyet az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 287. cikke értelmében be kell nyújtatnunk az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. 2023-ban az uniós költségvetési kiadások összesen **191,2 milliárd eurót** tettek ki. Ha a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) céljára elkülönített forrásokból megvalósuló kiadásokat is figyelembe vesszük (**48,0 milliárd euró**), az uniós kifizetések összesen **239,2 milliárd eurót** tettek ki.

2. Milyen következtetést vont le az Európai Számvevőszék a 2023. évi beszámolóra nézve?

Mint 2007 óta minden pénzügyi évben, a 2023. év tekintetében is **ellenjegyeztük a beszámolót, azaz hitelesítő véleményt adtunk annak megbízhatóságáról**. Arra a következtetésre jutottunk, hogy a 2023. évi beszámoló minden lényeges szempontból híven tükrözi az Unió pénzügyi helyzetét, a tárgyévi gazdasági események eredményét, a pénzforgalmat és a nettó eszközállomány változásait.

Megállapítottuk, hogy a bevételek lényeges hibától mentesek voltak. Ami a kiadásokat illeti, két külön véleményt adunk az uniós költségvetésről, illetve a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközről (RRF), a világválság utáni helyreállítást célzó uniós gazdaságélénkítő csomag (NextGenerationEU, NGEU) fő pilléréről. Az **uniós költségvetési kiadások** becsült hibaszintje 5,6%-ot tett ki. Ez figyelemreméltó növekedést jelent az előző évekhez képest, amikor a hibaszint 4,2% (2022), 3,0% (2021), illetve 2,7% (2019 és 2020) volt. A hibát az előző négy évhez hasonlóan 2023-ban is általános érvényűnek ítéltük, ezért a kiadásokra nézve **elutasító véleményt** adtunk. Az RRF végrehajtása alapvetően más módon történik, mint az Unió költségvetési kiadásai esetében. Az uniós költségvetési kiadások kedvezményezettjei bizonyos tevékenységek elvégzéséért vagy felmerült költségeik visszatérítéseként részesülnek kifizetésben, míg az RRF keretében a tagállamok előre meghatározott mérföldkövek vagy célértékek kielégítő teljesítése esetén juthatnak hozzá a forrásokhoz. Ezért **külön véleményt adtunk az RRF kiadásairól**, amelyeknek az éves jelentésben is külön fejezetet szenteltünk. Megállapítottuk, hogy a megvizsgált 452 mérföldkő és cél közül 16 esetében szabályszerűségi problémák merültek fel, és a tagállamoknak teljesített kifizetések közül hatnál tártunk fel hibát. Emellett tartós hiányosságokat találtunk a tagállamok beszámolási és kontrollrendszerében, ami kockázatot jelent az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére. Ezért mindezekről **korlátozott véleményt** adtunk.

3. Mi jelent a hitelesítő, korlátozott és elutasító vélemény?

„**Hitelesítő**” véleményt akkor adunk, ha a beszámoló számadatai megbízható és valós képet mutatnak, és megfelelnek a pénzügyi beszámolás és a pénzgazdálkodás szabályainak.

A tranzakciók minden lényeges szempontból jogszerűek és szabályszerűek.

„**Korlátozott**” a vélemény akkor, ha a számvevők nem tudnak hitelesítő véleményt adni, de a feltárt problémák csak bizonyos konkrét területeket érintenek.

Az „**elutasító**” vélemény azt jelenti, hogy a problémák számos területre kiterjednek.

4. Mit jelent a lényeges hibaszint?

Az ellenőrzési szaknyelvben ez **azt a szintet jelenti, amely felett a hibákat jelentős hatásúnak tekintjük**. Lényegesnek tekinthető az a hibaszint, amely valószínűsíthetően befolyásolja az ellenőrzési jelentés felhasználóinak döntéseit. A Számvevőszék és az Európai Bizottság egyaránt **2%-os küszöböt** alkalmaz a lényegesség meghatározásához.

5. Mit jelent a Számvevőszék által becsült hibaszint?

A 5,6%-os adat **arra a pénzüsszegre vonatkozó becsülésünk, amelyet nem lett volna szabad kifizetni** az uniós költségvetésből, mivel azt véleményünk szerint nem az uniós szabályoknak, illetve a tagállamok egyedi nemzeti szabályainak megfelelően költötték el.

Szokásos hibák például, hogy nem támogatható kedvezményezettek vagy projektek számára, illetve a közbeszerzési szabályok helytelen alkalmazásával beszerzett szolgáltatások, áruk vagy végrehajtott beruházások kapcsán folyósítanak kifizetéseket.

6. Azt jelenti ez, hogy az uniós források 5,6%-át elpazarolták?

Nem. Ez a kijelentés nem helytálló, mivel nagy a különbség „hiba” és „pazarlás” között. Az uniós költségvetési kiadásokra irányuló tesztelésünk során azt ellenőrizzük, hogy az uniós pénzüsségeket a szabályoknak megfelelően költötték-e el, hogy megfelelően számították-e ki az elszámolt költségeket, és hogy teljesültek-e a támogathatósági követelmények. Ha e feltételek közül egy vagy több nem áll fenn, akkor ezt hibaként rögzítjük. Az 5,6%-os adat erre a helyzetre vonatkozik.

Bár ezek a hibák olyan projektek vagy kedvezményezettek számára nyújtott kifizetésekkel kapcsolatosak, amelyek nem teljesítették a támogathatósági feltételeket, ettől még lehet, hogy azok biztosították a kívánt előnyöket, **így nem tekinthetők pazarlóknak**. Hogy ezt egy idejű ellenőrzési jelentésünkből vett példával szemléltessük: miután Csehországban egyszerűsített nyílt közbeszerzési eljárást indítottak egy automatizált kerékpártároló torony felépítésére, csak egyetlen pályázó nyújtott be ajánlatot, így ő nyerte el a szerződést. Kiderült, hogy a sikeres ajánlattevő fő alvállalkozója részt vett a műszaki előírások kidolgozásában, és azokat olyan részletes módon az egyetlen ajánlattevő termékéhez igazította, hogy lehetetlen lett volna egyenértékű terméknek odaítélni a pályázatot. Bár ebben az esetben egyértelműen összeférhetetlenség van jelen, ami sérti a nemzeti és az uniós közbeszerzési jogot, a biciklitároló torony végül felépült és használatban van.

Másfelől jogszerű és szabályszerű kiadások is lehetnek pazarlóak. Korábbi jelentéseinkből erre az a kikötői infrastruktúra hozható fel példaként, amelynek építése során nem vették kellőképpen figyelembe a várható teherforgalmat.

7. A feltárt hibák csalásnak minősülnek?

Az esetek többségében szerintünk erre nem mutat semmi jel. A csalás szándékos, haszonszerzési célú megtévesztést jelent. Noha a standard ellenőrzési eljárások nem feltétlenül a legalkalmasabbak a csalások felderítésére, minden évben előfordul, hogy teszteléseink során néhány csalásgyanús esetre bukkanunk.

2023-ban a 748 általunk ellenőrzött tranzakció közül 20 alkalommal jeleztünk csalásgyanús esetet. Ezeket bejelentettük az Európai Csalás Elleni Hivatalnak (OLAF), amely adott esetben kivizsgálja és nyomon követi az ilyen eseteket a tagállami hatóságokkal együttműködve. Ebből 17 esetet az Európai Ügyészséghez (EPPO) is továbbítottunk.

8. Mit jelent az „általános érvényű hiba” és a „nagy kockázatú kiadás”?

2023-ban az uniós kiadások közel kétharmada nagy kockázatúnak minősült. Bár az összes kiadásra nézve 5,6%-ra becsüljük a hibaszintet, ha csak a nagy kockázatú kiadásokat vizsgáljuk, a hibaszint 7,9%-ra emelkedik. Mivel ez a kiadástípus jelentős súlyt képvisel az összes kiadáson belül (64,4%), úgy ítéljük meg, hogy a hiba általános érvényű, azaz a teljes ellenőrzött sokaságban vagy annak **jelentős részében** fennáll.

A **nagy kockázatú kiadások** közé többségében az olyan kiadások tartoznak, amelyek esetében az Unió támogatható tevékenységek támogatható költségeit **téríti vissza** (gyakran összetett szabályrendszer alapján). Költségtérítések teljesíthetőek például kutatási projektek (az „Egységes piac, innováció és digitális gazdaság” keretében), regionális és vidékfejlesztési beruházások („Kohézió, reziliencia és értékek” és „Természeti erőforrások és környezet”) és fejlesztési támogatási projektek („Szomszédság és a világ”) részére.

A **kiseb kockázatú kiadások** többnyire **jogosultságalapú kifizetések**, amelyeket bizonyos (kevésbé összetett) feltételeknek megfelelő kedvezményezetteknek folyósítanak. Ilyen kifizetések többek között a hallgatói és kutatói ösztöndíjak (az „Egységes piac, innováció és digitális gazdaság” területén), a mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen támogatások („Természeti erőforrások és környezet”), valamint az uniós alkalmazottak bére és nyugdíja („Európai közgazgatás”).

9. Mi a helyzet az adósságot és költségvetési kitettséget illetően?

Az **Unió adóssága** a 2023. év végére **ismét jelentősen**, 458,5 milliárd euróra **nőtt** (2022: 348,0 milliárd euró, 2021: 236,7 milliárd euró), főként a NextGenerationEU (NGEU) céljára felvett hitelek miatt. Az Unió mostanra gyakorlatilag Európa egyik legnagyobb adósságkibocsátójává vált.

Ugyanakkor az NGEU hitelfelvételéhez kapcsolódó további kamat- és kamatszervény-kifizetések a becslések szerint 17 milliárd eurótól 27 milliárd euróig terjedhetnek.

2023 végén **az uniós költségvetés teljes kitettsége** 298,0 milliárd euró volt (ami növekedést jelent a 2022. évi 248,3 milliárd euróhoz, illetve a 2021. évi 204,9 milliárd euróhoz képest). Ez főként a tagállamoknak nyújtott RRF-hitelek felvett kölcsönöknek, valamint az Ukrajnának nyújtott MFA+-hiteleknek tudható be. Az uniós költségvetés kitettsége az elkövetkező években várhatóan tovább fog nőni, főként új RRF-hitelek miatt.

10. Milyen megnövekedett kockázatokra mutat rá a Számvevőszék az uniós források lassú felhasználása kapcsán?

2023 végéig a vártnál kevesebb kifizetésre került sor az RRF-ből. Eddig a 356,4 milliárd euró összegű kötelezettségvállalásból 141,6 milliárd euró összegű kifizetést teljesítettek, így az RRF-ből 2026 végéig még több mint 215 milliárd euró összegű vissza nem térítendő támogatás áll rendelkezésre. Ahogy egyre nő a nyomás a források felhasználására, úgy emelkedik a hibák és a helytelen forrásfelhasználás kockázata is.

*Ugyanakkor 2023-ban alacsony maradt az uniós kohéziós politikai források felhasználása is, ez pedig azzal a kockázattal jár, hogy **kötelezettségvállalások visszavonására** kerül sor, ami hátráltathatja az uniós célkitűzések elérését.*

A Számvevőszék 2023. évi éves jelentése 24 uniós nyelven elérhető honlapunkon (eca.europa.eu).